

CIE Erfgoeddag Indonesië

28 juni 2007

Leiden

Georganiseerd door het Centrum Internationale Erfgoed
Activiteiten in samenwerking met ICOMOS Nederland.



Centrum Internationale Erfgoedactiviteiten
Centre for International Heritage Activities



CIE Erfgoeddag Indonesië

28 juni 2007

Leiden

Inhoudsopgave

Voorwoord Paul Brouwer (<i>voorzitter van het CIE</i>)	1
Erfgoeddag Indonesië, meer dan een bijeenkomst	3
Dagprogramma	5
Werkgroepen	7
Lijst van deelnemers	9

De Erfgoeddag Indonesië is mogelijk gemaakt door de steun van:
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Museum Volkenkunde Leiden.



**Buitenlandse
Zaken**

Voorwoord

Op 27 April 2006 gaf toenmalig staatssecretaris Atzo Nicolaï van het Ministerie van Buitenlandse Zaken het startschot voor het Centrum Internationale Erfgoedactiviteiten (CIE). Een studie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap had eerder uitgewezen dat het noodzaak was om tot meer coherentie en coördinatie te komen op het gebied van Gemeenschappelijk Cultureel Erfgoed. De beide betrokken ministeries wilden voor het Internationaal Cultuurbeleid meer sturend en strategisch haar geld gaan inzetten en het particulier initiatief CIE paste goed in dit voornemen.

Ruim een jaar later heeft het CIE zich gevormd als netwerkorganisatie en kenniscentrum op het gebied van Gemeenschappelijk Cultureel Erfgoed en in de tweede plaats voor het Cultuur en Ontwikkeling programma. Het centrum geeft advies en begeleiding bij de ontwikkeling en uitvoering van projecten op dit terrein en vormt het geheugen van de projecten. De start van het centrum is succesvol. Velen weten al de weg te vinden naar het centrum voor informatie en advies. Ook heeft het CIE een aantal coördinerende projecten opgestart in o.a Sri Lanka, Zuid-Afrika en Australië.

Door haar grote netwerk heeft het CIE toegang tot vele erfgoedexperts en de mogelijkheid om deze met elkaar in contact te brengen. Centraal in de doelstellingen van het CIE staat samenhang creëren binnen het gemeenschappelijk erfgoedveld. Dat is ook het doel van deze dag. De organisatie van erfgoeddagen valt in het breder perspectief van de ontwikkeling van een projectendatabase. Deze database zal inzicht geven in het erfgoedveld en de mogelijkheid bieden om informatie, kennis en expertise uit te wisselen. De projectinventarisaties die plaatsvinden voor de ontwikkeling van de database vormen de basis voor de organisatie van de erfgoeddagen. In overeenstemming met het Nederlandse Internationaal Cultuurbeleid komen hierbij de prioriteitslanden het eerst aan bod. De erfgoeddagen brengen de betrokkenen uit het erfgoedveld bij elkaar en bieden een platform om te discussiëren over de mogelijkheden tot meer samenhang in de projecten. Als voormalig Nederlands Ambassadeur in Indonesië ben ik uiteraard zeer verheugd dat Indonesië als eerste land hiervoor is uitgekozen.

Mijn dank gaat uit naar Museum Volkenkunde, en in het bijzonder naar directeur Steven Engelsman, voor de samenwerking en de gastvrijheid. En natuurlijk naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken die deze dag financieel mogelijk maakt.

Mr. Paul Brouwer
Voorzitter CIE

Erfgoeddag Indonesië, meer dan een bijeenkomst

U bent vandaag aanwezig bij de eerste CIE Erfgoeddag. De belangstelling is overweldigend en we verwachten dan ook een succesvolle dag.

Het voortraject

Deze bijeenkomst is onderdeel van een breder traject waar de inventarisatie van erfgoedactiviteiten van Nederlandse organisaties in samenwerking met Indonesië aan voorafgegaan is. Afgelopen maanden is onderzocht welke erfgoedactiviteiten de afgelopen tien jaar plaatsvonden. Een criterium voor opname in deze inventarisatie is dat er sprake is van samenwerking tussen Nederlandse partners en Indonesische counterparts. Voor deze inventarisatie zijn vele gesprekken gevoerd met experts uit het veld en met de beleidsmakers. Tijdens de inventarisatie zijn een aantal thema's naar voren gekomen die een groot deel van de projecten en betrokken organisaties vertegenwoordigen. Deze thema's ziet u terug in de onderwerpkeuze voor de werkgroepen. Veel projecten zijn gesitueerd rondom het gemeenschappelijk gebouwde erfgoed, museale samenwerking en archieven. Deze thema's hebben vaak een gezamenlijke achtergrond, namelijk een gemeenschappelijk of gedeeld verleden van Indonesië en Nederland.

De database

De inventarisatie van de projecten wordt ontsloten via een database waar informatie over de inhoud van het project, doelstellingen, resultaten, de organisaties, beeldmateriaal en vooral ook expertise in opgeslagen zal worden. Het wordt een centraal punt waar alle informatie te vinden is over internationale erfgoedprojecten en waar men met elkaar in discussie en overleg kan. Wij denken dat dit van grote waarde is om meer samenhang te creëren en een betere samenwerking te bewerkstelligen tussen de Nederlandse betrokken organisaties.

Doel van de dag

Uit de inventarisatie is gebleken dat er veel kansen liggen om samenwerking naar een hoger plan te tillen en expertise beter te benutten. Deze dag heeft tot doel zoveel mogelijk betrokkenen uit het erfgoedveld van Indonesië samen te brengen en een platform te bieden tot het delen van kennis en ervaring. Dit platform is een instrument waarmee vanuit het veld aanknopingspunten kunnen worden gevonden en aanbevelingen kunnen worden gedaan voor meer samenhang tussen de projecten. Om dit doel te bereiken is de dag opgedeeld in twee delen: een plenair gedeelte 's ochtends met lezingen waarin de diversiteit van het erfgoedveld naar voren komt en werkgroepen voor discussie en aanbeveling in de middag. In deze discussie wordt gezocht naar de mogelijkheden van onderlinge samenwerking en de kansen en knelpunten in de samenwerking met Indonesië. Daarnaast zal een fundamentele discussie over de interpretatie en beleving van gemeenschappelijk erfgoed voor zowel Nederland als Indonesië gevoerd worden.

Vervolgtraject

De opgedane ervaringen met projecten zal ingezet worden om aanbevelingen te doen voor een toekomstige samenwerking in het Nederlandse veld. Deze dag hoopt de aanzet te geven om te werken aan een overgang van losse projecten naar een samenhangend programma. De uitkomsten van de discussies zullen de kern vormen van een adviesrapportage met kansen en knelpunten in de samenwerking onderling en met Indonesië. Deze rapportage, met de opinie van het erfgoedveld, wordt aangeboden aan de beleidsmakers van de Ministeries van Buitenlandse Zaken, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en Economische Zaken. Maar zal ook verstrekt worden aan andere belanghebbenden die betrokken zijn bij culturele samenwerking tussen Nederland en Indonesië. Deze erfgoeddag is dus de uitkomst van onderzoek en inventarisatie naar het erfgoedveld van Indonesië en het beginpunt voor de ontwikkeling van meer samenhang in projecten. Tevens is de dag het moment waar de eerste opzet van de projectendatabase wordt gelanceerd voor de betrokken organisaties.

Wij hopen op een vruchtbare discussie die bijdraagt aan het advies voor een erfgoedprogramma dat Nederland en Indonesië op cultureel gebied gezamenlijk in staat stelt het erfgoed te behouden.

Programma CIE Erfgoeddag Indonesië 28 juni

- 9.00 ontvangst met koffie / thee
- 9.30 opening van de dag door **Steven Engelsman**, directeur Museum Volkenkunde
- 9.35 opening namens het CIE door **Paul Brouwer**, voorzitter CIE en voormalig Ambassadeur in Indonesië
- 9.45 Ambassadeur van Indonesië Zijne Excellentie **Junus Effendi Habibie**
- 9.55 uitleg dagprogramma door **Robert Parthesius**, directeur CIE
- 10.00 lezing **Frans van Dijk**, Nationaal Archief 'Nederlandse' archieven overzee
- 10.25 lezing **Cor Passchier**, PAC Architects and Consultants Forten inventarisatie project
- 10.50 pauze koffie / thee
- 11.15 lezing **Pim Westerkamp**, KIT Tropenmuseum
DKI2: Museale samenwerking met musea in Jakarta
- 11.40 lezing **Hans Versnel**
Europese begraafplaats Peneleh in Surabaya
- 12.05 lancering **CIE projectendatabase** en uitleg werkgroepen Robert Parthesius
- 12.30 **lunch** met mogelijkheid tot bekijken posterpresentaties
- 13.30 **werkgroepbijeenkomsten**
- 15.30 **Afsluiting** met bespreking conclusies en aanbevelingen van de werkgroepen
- 16.00 Lezing **Pieter ter Keurs**, Museum Volkenkunde, afsluiting project Shared Cultural Heritage, lancering project The New Museum
- 16.30 **Receptie** aangeboden door Museum Volkenkunde

De werkgroepen

Werkgroep Gebouwde Omgeving

Voorzitter: Steven Engelsman

Het veld van het gebouwde erfgoed dat zich richt op Indonesië is groot in Nederland. In deze werkgroep zal onder meer gesproken worden over wat men in de gebouwde omgeving van Indonesië wil bereiken. Is het een nastreven van behoud, ontwikkeling of capaciteitsopbouw? Kortom wat zijn de motivaties om projecten op te zetten. Verder zal gediscussieerd worden over de rol van educatie in erfgoedprojecten en over de bundeling van expertise. Met als overkoepelende en afsluitende vraag: waar ziet men binnen dit veld de knelpunten, maar bovenal kansen voor meer samenhang in de uitvoering van projecten?

Werkgroep Archieven, Boeken, Foto's

Voorzitter: Frits van Dulm

Het zogenaamde papieren erfgoed maakt een belangrijk deel uit van ons gemeenschappelijk erfgoed. Grote instituten zoals het Nationaal Archief spelen hierin een belangrijke rol. In de werkgroep zal gesproken worden over op welke manier er een infrastructuur geformuleerd kan worden voor kleinere initiatieven, bijvoorbeeld op het gebied van fotografisch erfgoed. Tevens wordt er aandacht besteed aan de capaciteitsopbouw en de 'gedeelde' verantwoordelijkheid voor de archieven. Met als overkoepelende en afsluitende vraag: waar liggen binnen dit veld de knelpunten en kansen voor meer samenhang in projecten?

Werkgroep Museaal Erfgoed

Voorzitter: Peter Nas

De museale sector is sterk vertegenwoordigd in Indonesië met grote meerjaren projecten. Er zal in de werkgroep gesproken worden over hoe de samenwerking verloopt tussen de betrokken musea in Nederland. Andere thema's die aan bod zullen komen zijn de noodzaak van een eenduidig museum registratie systeem en de rol van educatie in projecten. Met als overkoepelende en afsluitende vraag: waar liggen binnen dit veld de knelpunten en kansen voor meer samenhang in projecten?

Werkgroep Hoe gemeenschappelijk is het gemeenschappelijk erfgoed?

Voorzitter: Henk Schulte Nordholt

Gemeenschappelijk erfgoed is een term die in 1988 door de toenmalige Indonesische minister van Cultuur Fuad Hassan is geïntroduceerd als 'mutual heritage'. Hiermee worden de overblijfselen uit het gezamenlijke verleden van Indonesië en Nederland bedoeld. Er zal gediscussieerd worden over de gemeenschappelijkheid van het gemeenschappelijk erfgoed en de mogelijkheid om gezamenlijk *lieux de memoires* vast te stellen. Hiernaast staat ook de vorming van culturele identiteit en de invloed van Nederland hierin op Indonesië ter discussie.

Lijst van deelnemers

Adriaans, Willy
Bronbeek
WM.Adriaans@mindef.nl

Akker van den, Hans
Bronbeek
JLP.vd.Akker@mindef.nl

Anten, Jaap
KITLV
anten@kitlv.nl

Bakker, Laurens
Universiteit Leiden
l.bakker@law.leidenuniv.nl

Barendregt, Bart
Universiteit Leiden
BARENDREGT@fsw.leidenuniv.nl

Berg van den, Gerhard
Levende Herinneringen
gerhard@noterik.nl

Bonke, Hans
BonkeHans@cs.com

Boot, Rob
boot.berkers@planet.nl

Bos van de, Rob
Wereld Muziektheater Festival
anmaro@xs4all.nl

Bouman, M
x

Brakel, Clara
clara.brakel@gmail.com

Brinkgreve, Fransje
Museum Volkenkunde
fransje@volkenkunde.nl

Broek van den, Sandra
Museum Volkenkunde
x

Bruin, Leon
BWconsultants@hotmail.com

Burg van der, Jaap
j.vandenburg@helicon-cs.com

Captain, Ester
Ministerie van VWS
e.captain@minvws.nl

Chronis, Iwana
Prins Claus Fonds
I.chronis@princeclausfund.nl

Corten, Jean-Paul
RACM
jp.corten@racm.nl

Dijk van, Alexandra
KIT
A.v.Dijk@kit.nl

Dijk van, Frans
Nationaal Archief
frans.van.dijk@nationaalarchief.nl

Dijk van, Janneke
Tropenmuseum
j.v.dijk@kit.nl

Dijkgraaf, Cor
Urban Solutions
cor.dijkgraaf@urban-solutions.nl

Dintel van, Marinus
marinus1601@hotmail.com

Drieënhuizen, Caroline
Centraal Museum
CDrieënhuizen@centraalmuseum.nl

Dulm van, Frits
CIE
dulm@planet.nl

Dulleman van, Jan
jvdull@wanadoo.nl

Dun van, Peter
pvandun@planet.nl

Duuren van, David
Tropenmuseum
d.v.duuren@kit.nl

Engelsman, Steven
Museum Volkenkunde
steven@volkenkunde.nl

Fienieg, Anouk
CIE
a.fienieg@heritage-activities.nl

Frank, Anita
Gemeente Amsterdam
A.Frank@oudzuid.amsterdam.nl

Glerum, Huub
glerum.vanderesch@hetnet.nl

Goes, Benedict
ICOMOS Nederland
b.goes@erfgoednederland.nl

Gosselink, Martine
De Nieuwe Collectie
martine@denieuwecollectie.nl

Guntenaar, Floris
FlorisGuntenaar@MuseumDepot.org

Hoogeveen van, George
geveha@veteranen.nl

Jaarsma, Sjoerd
Papua Cultureel Erfgoed
s.jaarsma@papuaerfgoed.org

Jayamary, Niranyana
info@niranyana-fotografie.nl

Jouwe, Nancy
Papua Cultureel Erfgoed
nljouwe@xs4all.nl

Kal, Pienke
p.kal@planet.nl

Kappelhof, Ton
Instituut Nederlandse Geschiedenis
Ton.Kappelhof@inghist.nl

Keppel, Jaap
jkeppel@worldonline.nl

Keurs ter, Pieter
Museum Volkenkunde
terkeurs@volkenkunde.nl

Kleian, Fred
x

Kneefel, Ralph
Indisch Erfgoed Apeldoorn
rr.kneefel@hetnet.nl

Konijn, Jorn
SICA
j.konijn@sica.nl

Konniger, Saskia
Museum Volkenkunde
Saskia@volkenkunde.nl

Kreijer, Hugo
Wereldmuseum
x

Kulve ter, J.
x

Laarse van der, Rob
Universiteit van Amsterdam
R.vanderLaarse@uva.nl

Langen van, Johan
Nationaal Archief
johan.van.langen@nationaalarchief.nl

Leeuwen van, Lizzy
Meertens Instituut
Lizzy.van.Leeuwen@meertens.knaw.nl

Leijen, Hanna
CIE
h.leijen@heritage-activities.nl

List, Cees
x

Manders, Martijn
RACM
M.Manders@racm.nl

Manuhutu, W
Moluks Historisch Museum
wmanuhutu@museum-maluku.nl

Martins, Marlene
Wereldmuseum
mmartins@wereldmuseum.nl

Nas, Peter
Universiteit Leiden
nas@fsw.leidenuniv.nl

Neisingh, C.N.J.
OGS
c.neisingh@planet.nl

Ouwehand, Liesbeth
KITLV
ouwehand@kitlv.nl

Pajmans, Willemijn
w.pajmans@student.uva.nl

Parthesius, Robert
CIE
parthesi@xs4all.nl

Passchier, Cor
PAC Architects and Consultants
info@pac-nl.org

Peters, Paul
Ambassade Jakarta
paul.peters@minbuza.nl

Piek, Hasti
hasti@chello.nl

Pijl van der, Christine
CIE
cvdpketel@yahoo.co.uk

Plaisier, Kees
cf.plaisier@planet.nl

Pronk, Heleen
dudok@hetnet.nl

Rappard van, Charlotte
vanrappard@Erfgoedinspectie.nl

Ronnes, Hanneke
Universiteit van Amsterdam
H.Ronnes@uva.nl

Roosmalen van, Pauline
TU Delft
pauline_van_roosmalen@wxs.nl

Roskam, Rebecca
Universiteit Leiden
ROSKAM@fsw.leidenuniv.nl

Rozenbroek, Nora
e.m.a.a.rozenbroek@chello.nl

Schaft van der, Erik
Nederlands Instituut Mediakunst
erikvds@yahoo.com

Scheerhout, Dorien
dscheerhout@planet.nl

Schrikker, Alicia
Universiteit Leiden
A.F.Schrikker@let.leidenuniv.nl

Schulte Nordholt, Henk
KITLV
schultenordholt@kitlv.nl

Sosrohadikoesoemo, Arjanti
Wereldmuseum
asosro@wereldmuseum.nl

Steijven, Ilona
lloon80@hotmail.com

Sulilatu, Frans
Indisch Erfgoed Apeldoorn
RACMwfsgs@hetnet.nl

Sweron, Herman
x

Teijgeler, Rene
Research and Management Cultural
Heritage
rene.teygeler@planet.nl

Timmerman, Annemieke
A.Timmerman@wonen.amsterdam.nl

Timmerman, Quirine
Ministerie van Buitenlandse Zaken
quirine.timmerman@minbuza.nl

Veen van der, Hans
Theater Instituut Nederland
hansv@tin.nl

Velden, van der, Marieke
Noorderlicht
marieke@noorderlicht.com

Velden van, Rick
Nationaal Archief
rick.van.velden@nationaalarchief.nl

Verbeek, John
john.verbeek@minvenw.nl

Versnel, Hans
jversnel@inter.nl.net

Vink, Steven
Tropenmuseum
s.vink@kit.nl

Visschedijk, Ruud
Nederlands Fotomuseum
rvisschedijk@nederlandsfotomuseum.nl

Westerkamp, Pim
Tropenmuseum
P.Westerkamp@kit.nl

Wiechen van, Peter
vanwiechenpj@planet.nl

Wiessner, Elizabeth
Erfgoed Nederland
e.wiessner@erfgoednederland.nl

Willems, Annemarie
CIE
a.willems@heritage-activities.nl

Wit de, Leonard
RACM
L.de.Wit@racm.nl

Zalm van der, Rob
Theater Instituut Nederland
robz@tin.nl

Zielstra, Hein
h.zielstra9@chello.nl

Zuiderweg, Adrienne
Indisch Erfgoed Apeldoorn
zuiderweg@indischeletteren.nl

